

Tabiiy tusdagi favqulotda vaziyatlarda jabrlanganlarga shifokorgacha bulgan birinchi yordam kursatish.

Mamasolieva Mumina Najmiddinovna

Asaka Abu Ali ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi texnikumi

Favqulotda xolatlar tibbiyoti fani o`qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqola tabiiy ofatlar paytida favqulodda vaziyatlar qurbonlariga birinchi yordam ko'rsatish bo'yicha keng qamrovli qo'llanmani taqdim etishga qaratilgan bo'lib, professional tibbiy guruhlar kelishidan oldin dastlabki javob va tibbiy yordamga e'tibor qaratilgan. Maqolada tabiiy ofatlarni boshqarishda birinchi yordamning ahamiyati muhokama qilinadi, mavjud adabiyotlar tahlil qilinadi, birinchi yordamning amaliy usullari taqdim etiladi, mumkin bo'lgan natijalar o'rganiladi va tabiiy ofatlarga tayyorgarlik va javob choralarini yaxshilash bo'yicha takliflar bilan yakunlanadi.

Kalit so'zlar: birinchi yordam, tabiiy ofatlar, favqulodda vaziyatlar, jabrlanganlar, tibbiy yordam, tabiiy ofatlarni boshqarish, qutqaruv operatsiyalari, tayyorgarlik.

Zilzilalar, bo'ronlar, toshqinlar va o'rmon yong'inlari kabi tabiiy ofatlar har qanday vaqtda sodir bo'lishi mumkin, bu keng vayronagarchiliklarga olib keladi va ko'plab qurbonlarni tez tibbiy yordamga muhtoj qiladi. Bunday favqulodda vaziyatlarda birinchi yordam ko'rsatish hayotni saqlab qolish va azob-uqubatlarni engillashtirishda muhim ro'l o'ynaydi. Ushbu maqola tabiiy ofatlarni boshqarishda birinchi yordamning ahamiyatini aniqlashga, mavzu bo'yicha mavjud adabiyotlarni tahlil qilishga, birinchi yordamning amaliy usullarini taqdim etishga va mumkin bo'lgan natijalar va oqibatlarini muhokama qilishga qaratilgan.

Tabiiy ofatlar sharoitida birinchi yordam muhim ahamiyatga ega mavzu. Mavjud adabiyotlarda dastlabki tibbiy yordamni ko'rsatishda zudlik bilan javob beruvchilar va ko'ngillilarning ro'li ta'kidlangan. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, to'g'ri birinchi yordam tabiiy ofat qurbonlarining omon qolishi va tiklanish imkoniyatlarini sezilarli darajada yaxshilaydi. Biroq, bilim va amaliyotdagi bo'shliqlar saqlanib qolmoqda, bu esa ushbu muammolarni hal qilish uchun keng

qamrovli qo'llanmani talab qiladi.

Tabiiy ofatlarda samarali birinchi yordam ko'rsatish uchun javob beruvchilar quyidagi asosiy qadamlarni bajarishlari kerak:

- Xavfsizlikni baholash: javob beruvchining ham, jabrlanuvchining ham xavfsizligini ta'minlash. Yordam berishdan oldin potentsial xavflarni baholang va xavflarni minimallashtiring.
- Birlamchi so'rov: jabrlanuvchining ahvolini baholang va hayot uchun xavfli jarohatlarga ustuvor ahamiyat bering. ABC (nafas olish yo'li, nafas olish, qon aylanishi) yondashuviga rioya qiling.
- Qon ketishini nazorat qilish: qon ketishini nazorat qilish uchun to'g'ridan-to'g'ri bosim o'tkazing va agar kerak bo'lsa, bint yoki turniketlardan foydalaning.
- Singanlarni boshqarish: keyingi jarohatlarning oldini olish uchun yoriqlar va dislokatsiyalarni barqarorlashtirish.
- Yara kiyimi: infektsiyani oldini olish uchun yaralarni tozalang va kiying.

Tabiiy ofatlar paytida favqulodda vaziyatlar qurbonlariga birinchi yordam ko'rsatish ularning ahvolini barqarorlashtirish va professional tibbiy yordam kelguniga qadar zararni kamaytirish uchun juda muhimdir. Bu erda ba'zi bir umumiy qadamlar mavjud, ammo iltimos, xavfsizligingizni birinchi o'ringa qo'yish va mavjud bo'lganda professional yordam chaqirish zarurligini yodda tuting.

Xavfsizligingizni ta'minlang: falokatga uchragan hududga yaqinlashishdan oldin, uning xavfsizligiga ishonch hosil qiling. Beqaror binolar, yong'inlar yoki tushgan qoldiqlar kabi potentsial xavflardan xabardor bo'ling.

Yordam chaqiring: favqulodda xizmatlarni tering yoki vaziyat haqida xabar berish va professional yordam so'rash uchun imkon qadar tezroq mahalliy hokimiyatni xabardor qiling.

Vaziyatni baholang: jarohatlarning og'irligini va jabrlanganlarning sonini aniqlash uchun voqea joyini va qurbonlarni baholang. Bu sizga tegishli javobni tanlashga yordam beradi.

Parvarish qilishni birinchi o'ringa qo'ying: jabrlanganlarni jarohatlarining

og'irligiga qarab saralash qiling. Bu erda ustuvorlik uchun asosiy tizim mavjud:

- zudlik bilan e'tibor (qizil yorliq): og'ir qon ketish, nafas olish qiyinlashuvi, hushidan ketish yoki yurak tutilishi kabi hayot uchun xavfli jarohatlar bilan jabrlanganlar.
- shoshilinch e'tibor (sariq yorliq): darhol hayot uchun xavfli bo'lmagan jiddiy jarohatlar bilan qurbonlar. Ular tezkor tibbiy yordamni talab qiladi.
- kechiktirilgan e'tibor (yashil yorliq): davolanishni kutishi mumkin bo'lgan engil jarohati bo'lgan qurbonlar.
- kutilayotgan (qora yorliq): jarohatlar bilan jabrlanganlar shunchalik og'irki, ularning omon qolish ehtimoli juda past va resurslar qutqarilishi mumkin bo'lganlarga qaratilishi kerak.

Birinchi yordamni ko'rsating: mashg'ulotingiz va mavjud resurslarga qarab siz quyidagi asosiy birinchi yordamni ko'rsatishingiz mumkin:

- qon ketishini nazorat qilish: agar kerak bo'lsa, toza mato, bint yoki qo'lingiz bilan qonayotgan yaralarga bosim o'tkazing. Iloji bo'lsa, shikastlangan joyni ko'taring.
- Triyaj sinish va jarohatlarni barqarorlashtirish: keyingi shikastlanishlarning oldini olish uchun singan suyaklarni shinalar yoki qo'lbola materiallar bilan immobilizatsiya qiling.
- shokni boshqarish: qurbonlarni issiq, qulay va xotirjam tuting. Agar o'murtqa shikastlanishlarga shubha qilinmasa, oyoqlarini ko'taring.
- tasalli bering: tashvish va stressni kamaytirishga yordam berish uchun qurbonlarga hissiy yordam bering.

Jabrlanganlar bilan qoling: agar buni qilish xavfsiz bo'lsa, qurbonlar bilan qoling, ularning ahvolini kuzatib boring va professional yordam kelguniga qadar ishonch hosil qiling.

Hujjat haqida ma'lumot: iloji bo'lsa, qurbonlar, ularning jarohatlari va ular bo'lishi mumkin bo'lgan har qanday tibbiy sharoitlar haqida ma'lumot to'plang. Bu ma'lumotlar tibbiyot xodimlari uchun qimmatli bo'lishi mumkin.

Professional ko'rsatmalarga rioya qiling: tibbiyot mutaxassislari kelganda, www.tadqiqotlar.uz

ularga to'plangan ma'lumotlarni taqdim eting va ularning ko'rsatmalariga amal qiling.

Esda tutingki, falokat holatida birinchi yordam ko'rsatish qiyin va hissiy jihatdan soliqqa tortilishi mumkin. Professional tibbiy yordam bo'lmaguncha xotirjam bo'lish, xavfsizligingizni birinchi o'ringa qo'yish va iloji boricha samarali yordam berishga e'tibor qaratish zarur. Bundan tashqari, tan olingan tashkilotdan birinchi yordamni to'g'ri o'qitish sizning favqulodda vaziyatlarga javob berish qobiliyatingizni sezilarli darajada oshirishi mumkin.

Muhokama bo'limi cheklangan resurslar, aloqa to'siqlari va hissiy tanglik kabi tabiiy ofatlarga duchor bo'lgan hududlarda birinchi yordam ko'rsatish bilan bog'liq muammolarni ta'kidlaydi. Shuningdek, u birinchi javob beruvchilar uchun doimiy mashg'ulotlar va tayyorgarlikning muhimligini ta'kidlaydi.

Xulosalar:

Tabiiy ofatlarda birinchi yordam tabiiy ofatlarni boshqarishning hal qiluvchi elementi bo'lib, dastlabki javob beruvchilarning harakatlari natijalarga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Samarali birinchi yordam hayotni saqlab qolishi, azob-uqubatlarni kamaytirishi va asoratlarni kamaytirishi mumkin. Biroq, tabiiy ofatlarga qarshi kurashni yaxshilash uchun bilim va amaliyotdagi mavjud bo'shliqlarni bartaraf etish zarur.

- Birinchi yordam bo'yicha treningni rag'batlantirish: ko'proq odamlarning tabiiy ofatlarda samarali javob berishga tayyorligini ta'minlash uchun jamoalarni birinchi yordam bo'yicha treningdan o'tishga undash.
- Favqulodda yordam to'plamlarini etkazib berish: tabiiy ofatlarga moyil bo'lgan zaif joylarga asosiy birinchi yordam vositalarini o'z ichiga olgan favqulodda yordam to'plamlarini tarqatish.
- Muvofiqlashtirishni kuchaytirish: tabiiy ofatlarga qarshi harakatlarni soddalashtirish uchun davlat idoralari, ko'ngilli tashkilotlar o'rtasida muvofiqlashtirishni takomillashtirish.

- Aloqa strategiyalarini ishlab chiqish: tabiiy ofatlar paytida ishlashi mumkin bo'lgan aloqa tizimlarini yaratish, javob beruvchilar o'z harakatlarini samarali muvofiqlashtirishlarini ta'minlash.

Xulosa qilib aytganda, tabiiy ofatlarda birinchi yordamga javob berish tabiiy ofatlarni boshqarishning muhim jihati hisoblanadi. Shaxslarni tez tibbiy yordam ko'rsatish uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalar bilan jihozlash orqali biz inqiroz davrida hayotni saqlab qolishimiz va azob-uqubatlarni engillashtirishimiz mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasining 1999 yil 20 avgustdagi "Aholini va hududlarni tabiiy hamda texnogen xususiyatli favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish to'g'risida"gi Qonuni.

2. O'zbekiston Respublikasining 2008 yil 26 dekabrda "Qutqaruv xizmati va qutqaruvchi maqomi to'g'risida"gi Qonuni.

3. Abidova F.A., Abidov A.B. "Kuchli ta'sir etuvchi zaharli moddalarning hususiyatlari". - O'zR FVV FMI: 2013 y. – 530 b.

4. Boymirzaev A. "Hayot xavfsizligi va birinchi tibbiy yordam". - T: "Zilol buloq". 2019 y. - 396 b.

5. Gazinazarova S., YUldoshev O. "Avariya qutqaruv ishlari, o'quv qo'llanma". - Toshkent irrigatsiya va melioratsiya instituti: 2013 y. - 160 b